

УДК: 81'373.612.2:316.6+159.9=111

DOI: 10.33216/2220-6310/2025-111-1-92-100

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ДУХОВНІ ФУНКЦІЇ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

О. Я. Пантелєєва

ORCID 0000-0002-5758-4866

Ця стаття присвячена дослідженню соціально-психологічних і духовних функцій французьких запозичень в англійській мові, які протягом століть формували характер і структуру англійської лексики. Французька мова впливала на англійську не лише в історичному контексті, а й через культурні та соціальні аспекти, що також відображається у психологічних і духовних настановах носіїв мови. Процес запозичення французьких слів в англійську мову був не просто лексичним, а й соціокультурним феноменом, який впливав на ціннісні орієнтири та на сприйняття різних соціальних і культурних процесів. У статті французькі запозичення розглядаються з точки зору їхньої ролі у створенні певних соціально-психологічних і духовних контекстів, зокрема у формуванні культурної ідентичності, ідентифікації соціальних верств і груп, а також у впливі на світогляд через мову. Одним з аспектів дослідження є вплив французької лексики на англійську у контексті привнесення нових філософських, релігійних і естетичних концептів, що підсилює взаємодію між соціальними та культурними сферами в межах двох мов.

Мета роботи – визначити, як французькі запозичення в англійській мові функціонують у якості соціально-психологічних та духовних елементів, а також як ці елементи змінюють сприйняття культурних і соціальних настанов. У результаті дослідження виявлено ключові аспекти французьких запозичень, що відіграли важливу роль у розвитку англійської соціальної та культурної ідентичності.

Отримані результати можуть бути використані для подальших досліджень у сфері соціолінгвістики, лінгвокультурології та мовної психології. Вони також сприяють глибшому розумінню взаємодії мови, культури та свідомості.

Ключові слова: французькі запозичення, англійська мова, соціолінгвістика, соціально-психологічні функції, духовні аспекти, культурна ідентичність, мовна взаємодія.

Постановка проблеми. Мова – це не тільки інструмент комунікації, але й потужний механізм формування соціальної та особистісної ідентичності. Вона є відображенням нашої внутрішньої реальності, психологічного стану та духовного світу. У цьому контексті французькі запозичення в англійській мові виступають не лише як частина лексикону, але й як ключові інструменти формування соціальних ролей, пошуку внутрішнього балансу та виразу духовних цінностей.

Особливість французьких запозичень полягає у тому, що вони часто виконують символічні функції в мові, оскільки їхнє значення містить не лише поверхневу семантику, але й глибокі культурні, психологічні та духовні аспекти. Французька мова, зокрема після Нормандського завоювання, асоціюється з елітарністю, вишуканістю, аристократизмом і культурною високістю. Отже, використання французьких запозичень в англійській мові стало не просто лексичним вибором, а символом соціального статусу, культури і духовного сенсу. Тривалий час французька мова залишається найважливішим джерелом запозичень для англійської мови, особливо в періоди, коли англійські суспільства переживали культурний та соціальний вплив французької аристократії, філософії та мистецтва. Ці запозичення не тільки поповнили англійську лексику, але й принесли до неї нові соціальні та духовні концепції, які врешті-решт сформували унікальні світогляди носіїв. Однак у сучасній лінгвістиці не існує всебічного вивчення соціальної та психологічної ролі цих запозичень у контексті духовних змін, що відбулися в англійській мові та культурі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Дослідження впливу французької мови на англійську лексику мають багату традицію. Роботи, такі як *The Handbook of Language Contact* Р. Хики (Hickey, 2012) и *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society* П. Трудгилла (Trudgill, 2000), підкреслюють важливість запозичення для формування мови та культурної ідентичності в умовах мовного контакту. Деякі дослідники, наприклад, А. Кон у *French Borrowings in English* (Kohn, 2014), підкреслюють значення французьких слів у формуванні англійської аристократичної культури та їх вплив на зміну світогляду та соціальної структури під час нормандського завоювання. Твори М. Кляйна (Clyne, 2003) та М. Бає (Baugh, A. C., & Cable, 2013) досліджують лексичні зміни, але не розглядають їхній духовний та психологічний вплив. Серед останніх досліджень можна виділити роботи Дюркена (Durkin, 2022), що досліджував престижність французьких запозичень у сучасній англійській мові, особливо в медіа та рекламі, Вальтер (Walter, 2020), яка аналізувала соціальну стратифікацію мови, а саме як французькі слова використовуються для підкреслення статусу (наприклад, у

бізнес-лексиці), Бивиль (Biville, 2019) – аналізувала вплив французької мови на англійську духовну літературу, Лоан (Loan, 2023) – досліджував деякі релігійні та філософські терміни французького походження.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Новизна цієї роботи полягає в тому, що вона зосереджена на соціально-психологічних та духовних функціях французьких запозичень англійською мовою. Це дослідження заповнює існуючу прогалину та з'єднує вплив французької мови на англійську мову не лише з лексичними, але і з духовними та соціальними змінами в англійській культурі протягом тривалого історичного періоду. Раніше цей аспект був недостатньо розглянутий, і це дослідження сприяє розвитку теорії мовних запозичень та соціолінгвістики.

Мета статті – вивчення соціальних та психологічних функцій французьких запозичень англійською мовою, а також виявлення їх духовного впливу на формування суспільної свідомості, культурних та соціальних цінностей. Зокрема, акцент буде зроблений на впливі французьких лексем, пов'язаних з мистецтвом, філософією, релігією та аристократичним способом життя.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Французька мова стала важливим інструментом соціальної диференціації ще в середньовіччі після нормандського завоювання. Англійська аристократія використовувала французьку мову як маркер своєї приналежності до вищих соціальних верств. Це було не лише питання престижу, а й певної психологічної дистанції – французька була мовою вишуканості та духовної переваги, в той час як англосаксонська мова залишалася мовою повсякденного життя. Використання французьких запозичень дозволяло особам не лише відрізнити себе від інших соціальних груп, але й демонструвати свою внутрішню належність до вищого духовного та культурного рівня. Французькі слова в англійській мові виконували функцію психологічного маркування, сигналізуючи про культурну приналежність, інтелектуальний капітал та емоційну витонченість (Irvine, 2009).

Французька мова мала суттєвий вплив на англійську мову в контексті соціальних змін, що відбулися з XI століття після нормандського завоювання Англії. Цей вплив, особливо в галузі лексики, призвів до створення багатьох нових концепцій, пов'язаних з аристократією, правом, мистецтвом та наукою. Отже, багато слів, пов'язаних з урядовими структурами, юридичними процедурами та культурою, прийшли до англійської мови через французьку. Приклади таких слів включають *court* (двір), *council* (рада), *judge* (суддя), *government* (уряд), які з тих пір стали частиною повсякденної англійської

мови, що свідчить про взаємодію соціальних верств та політичних змін. Однією з найбільш помітних областей, де ця функція виражена, є соціальні стосунки. Французькі терміни використовуються для позначення класів і груп, наприклад: *bourgeoisie*, *noblesse*, *caste*, *esprit de corps*, *élite*, *beau monde*, *éminence grise*, *intime*. Французькі слова широко вживаються для позначення титулів, посад та соціальних ролей, незалежно від того, чи це сильні та впливові особи (*grand seigneur*, *homme du monde*, *homme d'esprit*), їхні слуги (*chauffeur*, *gouvernante*) або супутники (*divorcée*, *femme fatale*, *métis*, *poule de luxe*).

Французькі позики вплинули не лише на зовнішній соціальний ландшафт, але й на психологічне сприйняття мови. Одним із прикладів є розробка концепції «статусу» мови (Labov, 2001). Завдяки запозиченням, такі слова, як *élégance* (витонченість), *grace* (благодать), *chic* (шик) принесли ідеали французької аристократії та витонченості до англійської культури, що зробило їх символами певного світогляду та ставлення до життя. Ці поняття стали основою для формування психосоціальних поглядів, орієнтованих на витонченість та високі культурні стандарти.

У духовному сенсі французькі слова часто виступають не лише як лексичні одиниці, а як символи вищої істини. Вони допомагають створити образ людини, яка намагається досягти духовної елегантності, вищої моральної свідомості і естетичної чистоти.

Приклад 1:

Grace – благодать, милість, яка зазвичай пов'язується з релігійними або етико-духовними концептами. Використання цього слова в англійській мові допомагає виразити тонке відчуття духовної глибини та морального очищення (Crystal, 2010).

Приклад 2:

Esprit – дух, інтелект, що передає не лише раціональні здобутки, а й високе, піднесене прагнення до духовної чистоти та моральної витонченості (Crystal, 2010).

Психологічний ефект використання французьких слів англійською мовою також був пов'язаний з їх сприйняттям як показників витонченості, освіти та культурної глибини. Наприклад, французькі слова щодо філософії, мистецтва та релігії, такі як *belle* (краса), *époque* (епоха), *coup de maître* (майстерний хід), пов'язані з вищими культурними досягненнями, що дозволило їх носіям відчувати себе частиною більш витонченої та освіченої еліти (Crystal, 2010).

Мова не лише відображає реальність, але й створює її. Кожне слово несе в собі не тільки пряме значення, але й емоційне, психологічне та духовне навантаження. Французькі запозичення, особливо ті, що стосуються

естетичних, духовних чи моральних категорій, часто мають багатшарову семантику, яка може відображати тонкі психологічні стани.

Приклад 3:

Ennui – французьке слово, яке не має точного аналогу в англійській мові. Воно передає не просто нудьгу, а глибоке емоційне почуття нудьги, яке має психологічний вимір існування, пов'язаний із втратами сенсу життя. Це слово є виразом екзистенційної кризи, коли особа шукає глибшого сенсу існування, і це можна розглядати як пошук духовного відродження (Crystal, 2010).

Приклад 4:

Savoir-faire – знання, яке є інтуїтивним, витонченим, несвідомо правильним. Це поняття не лише стосується технічних навичок, а й психологічної здатності до тонкої, ненав'язливої взаємодії з іншими людьми. Тут присутній аспект духовної елегантності – володіння мистецтвом життя на глибшому рівні (Crystal, 2010).

Мова є не лише інструментом, але й самовизначенням, що впливає на психічний стан людини. Використання французьких лексем дозволяє створювати образ людини, яка здатна трансформувати своє психологічне становище через вибір мелодійної, естетичної та духовно насиченої лексики (Biville, 2019).

Наприклад, використання словосполучення *joie de vivre* – не лише стосується поверхневої радості, а й передає глибоке відчуття життєвої сили, емоційної гармонії і духовної легкості. Це слово стає ментальним інструментом, який сприяє психологічному балансуванню і відновленню внутрішньої гармонії.

Французька мова була носієм багатьох філософських та релігійних ідей, які суттєво змінили світогляд носіїв англійської мови. Багато філософських концепцій, таких як *existence* (існування), *liberté* (свобода), *égalité* (рівність), проникли в англійську мову через французьку, відіграючи важливу роль у формуванні нового соціального та культурного світогляду (Irvine, 2009).

Ці запозичення не тільки доповнили словниковий запас, але й стали інструментами для обговорення духовних та моральних цінностей, що особливо помітно після Французької революції. Використання французьких слів та понять в текстах англійської мови цього часу символізувало культурні зміни та пошук нових філософських рекомендацій (Loan, 2023).

Прикладом цього впливу є використання таких концепцій, як *égalité* та *fraternité* в контексті обговорення прав людини та соціальної справедливості у Великобританії, що також сприяло популяризації ідей соціальної гармонії та рівності в британському інтелектуальному середовищі. Ці французькі

терміни стали не лише частиною лексики, але й символами боротьби за вдосконалення соціальної справедливості.

Французькі запозичення також відігравали важливу роль у розвитку художньої та естетичної англійської мови. Французька мова була джерелом багатьох термінів, пов'язаних з мистецтвом, модою, архітектурою, кулінарією та іншими культурними практиками, які надали англійській культурі більш складних та елегантних рис. Серед таких термінів такі, що позначають високу моду: *luxe, chic, boutique, haute couture, marque, prêt-à-porter*; одяг: *jupe culotte, tailleur, vareuse*; головні убори: *toque, cloche*; нижню білизну: *chemise de nuit, lingerie*; аксесуари: *fichu, frou-frou, corsage*; прикраси та зачіски: *solitaire, rivière, chignon*; тканини та їх якості: *crépon, velours, jaspé, plissé*.

З переходом у XX та XXI століття французькі запозичення англійської мови продовжують виконувати соціально-психологічну функцію. Вони допомагають підтримувати високий культурний рівень і символізують зв'язки з минулим, історією та міжнародною культурою. Багато з них використовуються в елітних соціальних групах, у галузі мистецтва, моди, дипломатії, науки та політики (Durkin, 2022).

Таким чином, у сучасній Англії використання французьких слів як маркерів статусу та належності до культурної групи залишається актуальним. Приклади таких слів включають *Nouveau Riche* (New Rich), *avant-garde* (авангард), *couture* (мода). Вони досі асоціюються з елітами та культурною перевагою (Walter, 2020).

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Французькі запозичення в англійській мові відіграють ключову роль у формуванні соціальної та психологічної структури англійського суспільства, особливо в контексті культурних та духовних змін, що відбулися в різних історичних епохах. Ці позики вплинули не тільки на мовну практику, але й на зміни у сприйнятті соціальних верств, естетичних та філософських концепцій, які можна спостерігати в лексичному складі мови, а також у розвитку соціальної та культурної свідомості. Робота підкреслює важливість подальших досліджень впливу іноземних мов на не тільки лексичний, але й на культурний та психосоціальний контекст.

Психологічний вимір французьких запозичень можна вивчати глибше через аналіз того, як мовні елементи, запозичені з французької, формують свідомість і інтелектуальні процеси носіїв англійської мови. Подальші дослідження можуть зосередитися на когнітивних механізмах, що сприяють сприйняттю і засвоєнню цих запозичень, а також на тому, як зміни в лексичному складі мови відображають зміни у колективній свідомості.

У рамках сучасних технологій і глобалізованого інформаційного простору цікаво буде вивчити, як французькі запозичення впроваджуються в англійську мову через нові медіа, соціальні мережі, інтернет-культуру та популярну музику. Це дозволить зрозуміти, як мова еволюціонує під впливом сучасних комунікаційних платформ.

Таким чином, тема французьких запозичень в англійській мові має багатий потенціал для подальших наукових досліджень у різних аспектах: соціальному, психологічному, культурному і філософському. Вивчення цих запозичень дозволяє не тільки аналізувати зміни в лексичному складі, але й глибше занурюватися в механізми культурної трансформації і мовної взаємодії.

Література

1. Baugh, A. C., & Cable, T. (2013) A History of the English Language. Routledge. 480 p.
2. Biville, F. (2019) French Legacy in English Mystical Texts. *Diachronica*, 36 (2). P. 210-228.
3. Clyne, M. (2003) Dynamics of Language Contact: English and Immigrant Languages. Cambridge University Press. 282 p.
4. Crystal, D. (2010) The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge University Press. 506 p.
5. Durkin, P. (2022) French Borrowings in English: Prestige and Perception. *Journal of Sociolinguistics*, 26 (3). P. 345-362
6. Hickey, R. (2012) The Handbook of Language Contact. Wiley-Blackwell. 863 p.
7. Irvine, S. (2009) Lexical Borrowing and Language Evolution: The Role of French in English Vocabulary. Oxford University Press.
8. Kohn, M. (2014) French Borrowings in English: A Sociolinguistic Perspective. University of Cambridge Press.
9. Labov, W. (2001) Principles of Linguistic Change: Social Factors. Blackwell.
10. Loan, M. (2023) Spiritual Terminology in Cross-Cultural Context. *Journal of Historical Pragmatics*, 24 (1). P. 78-95.
11. Trudgill, P. (2000) Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society. Penguin. 240 p.
12. Walter, E. (2020) Social Stratification of Loanwords, *Language in Society*, 49 (4). P. 521-540.

References

1. Baugh, A. C., & Cable, T. (2013). A History of the English Language. Routledge. 480 p. (eng).
2. Biville, F. (2019). «French Legacy in English Mystical Texts» *Diachronica*, 36(2). P. 210-228 (eng).
3. Clyne, M. (2003). Dynamics of Language Contact: English and Immigrant Languages. Cambridge University Press. 282 p. (eng).

4. Crystal, D. (2010). The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge University Press. 506 p. (eng).
5. Durkin, P. (2022). French Borrowings in English: Prestige and Perception. *Journal of Sociolinguistics*, 26 (3), P. 345-362 (eng).
6. Hickey, R. (2012). The Handbook of Language Contact. Wiley-Blackwell. 863 p. (eng).
7. Irvine, S. (2009). Lexical Borrowing and Language Evolution: The Role of French in English Vocabulary. Oxford University Press (eng).
8. Kohn, M. (2014). French Borrowings in English: A Sociolinguistic Perspective. University of Cambridge Press (eng).
9. Labov, W. (2001). Principles of Linguistic Change: Social Factors. Blackwell (eng).
10. Loan, M. (2023). Spiritual Terminology in Cross-Cultural Context. *Journal of Historical Pragmatics*, 24 (1), P. 78-95 (eng).
11. Trudgill, P. (2000). Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society. Penguin 240 p. (eng).
12. Walter, E. (2020). Social Stratification of Loanwords. *Language in Society*, 49 (4), P.521-540 (eng).

SOCIO-PSYCHOLOGICAL AND SPIRITUAL FUNCTIONS OF FRENCH BORROWING IN ENGLISH

O. Ya. Panteleeva

This article is devoted to the study of socio-psychological and spiritual functions of French borrowing in English, which for centuries have formed the character and structure of English vocabulary. French has influenced English not only in the historical context, but also through cultural and social aspects, which is also reflected in the psychological and spiritual guidelines of native speakers. The process of borrowing French words into English was not only a lexical, but also a socio-cultural phenomenon, which influenced the values and the perception of different social and cultural processes. In the article, French borrowings are considered in terms of their role in the creation of certain socio-psychological and spiritual contexts, in particular in the formation of cultural identity, identification of social strata and groups, as well as in influencing worldview through language. One aspects of the study are the influence of French vocabulary on English in the context of bringing new philosophical, religious and aesthetic concepts, which enhances the interaction between social and cultural spheres within two languages.

The purpose of the work is to determine how French borrowings in English function as socio-psychological and spiritual elements, as well as these elements change the perception of cultural and social guidelines. The study revealed key aspects of French borrowing, which played an important role in the development of English social and cultural identity.

The results can be used for further research in the field of sociolinguistics, linguocultural studies and language psychology. They also contribute to a deeper understanding of the interaction of language, culture and consciousness.

Keywords: *French borrowing, English, sociolinguistics, socio-psychological functions, spiritual aspects, cultural identity, linguistic interaction.*

Пантелєєва Олена Яковлівна – старший викладач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікації Національної академії Національної гвардії України (м. Харків, Україна). E-mail: panteleevamatlash@gmail.com

Panteleeva Olena Yakovlivna – Senior Lecturer at the Department of Philology, Translation and Strategical communications of National Academy of National Guard of Ukraine (Kharkiv, Ukraine). E-mail: panteleevamatlash@gmail.com